
TOTTELEMISESTA

Kirjailija Iida Rauman romaanissa Hävitys peruskoulu on alistava ja totalitaarinen laitos, jossa oppilailla ei ole oikeuksia. Tämä on Rauman puhe koulunsa päättävälle.

Teksti Iida Rauma Kuvat Suvi Laine

Minä en osallistunut peruskoulun päättäjäisiin. En laulanut *Suivivirttä*, hyvästellyt liikutuksesta itkua tihrustavia luokkalaisiani tai saanut punaista ruusua. Todistukseni saapui luultavasti postissa.

Olin kyllä suunnitellut osallistuvani ja jopa odottanut juhlia. Velvollisuuteni oli laulaa oppilaiden musiikkiesityksessä. Kädessäni olisi mikrofoni. Liikuntasali olisi täynnä oppilaita, opettajia ja vanhempia. Minä seisaisin salin edessä kytkettynä äänentoistoon. Esityksen jälkeen voisin alkaa puhua, ja jos olisin ytimekäs, ne eivät ehtisi säheltää volyymeja alas ennen kuin olisin sanonut sanottavani. Puhe oli kehkeytynyt mielessäni viikkoja.

Pari päivää ennen päättäjäisiä minulta lähti ääni. En ollut sairas, mutta aina kun yritin puhua, kurkkuuni sattui ja ääneni särkyi kontrolloimattomasti. Vietin kevätjuhla-aamun riidellen vanhempieni kanssa, joille päätökseni olla osallistumatta tuli yllätyksenä. Murjotin huoneessani ja pitämätön puhe kalvoi kipeää kurkkuani. Tuntui, että olin menettänyt ääneni silkasta pelkuruudesta.

En koskaan kirjoittanut ylös, mitä olisin halunnut sanoa.

Kun yli kahdenkymmenen vuoden jälkeen yritän tavoittaa puhetta, minussa nousee viha. On kuvaavaa, että peruskoulua koskevien ajatusteni ääneenlausuminen olisi ollut mahdotonta silloin, kun vielä kävin koulua. Minun piti odottaa, että oppivelvollisuuteni oli suoritettu eikä koulun opettajakunnalla tai oppilailla ollut mahdollisuutta kostaa minulle.

Peruskoulu oli yhdeksän vuoden vankeusrangaistus. Aina-kin sen minä olisin halunnut sanoa. En ollut käsittäkseni suorittanut rikosta, mutta liikkumistani oli rajoitettu, itsemääräämisoikeuteni oli kajottu, ja elämäni säätelivät lukemattomat, mielivaltaiset säännöt, joita koulun henkilökunnaksi kutsuttu joukko vanginvartijoita vahti herkeämättömällä innolla.

Pidin oppimisesta ja ymmärsin 15-vuotiaana, miten tärkeää ilmainen koulutus on yhteiskunnallisen tasa-arvon ja demokratian kannalta. Minua epäilytti hyötysuhde. Käyttikö peruskoulu minulta anastetun vapauden parhaalla mahdollisella tavalla? Ylittikö se, mitä sain, sen, mitä minulta oli viety?

Ensimmäinen ja toinen luokka olivat hyvää aikaa, opettajani oli lämmin ja pätevä, eikä minulla ollut mitään luku- ja kirjoitustaitoa tai aritmetiikkaa vastaan. Loivathan ne pohjan muulle oppimiselle. Sen jälkeen elämäni oli tuhlatu törkeällä tavalla.

En tajunnut, miksi minun piti pöntätä vanhentuneiden oppikirjojen virheellisiä faktoja, osua pesäpalloon tai altistua seksivalistukselle, jossa muuta kuin heteroseksuaalisuutta ei tunnettu eikä sukuelimilleni ollut nimeä. Miten minun oli tar-koitus hyötyä liikuntatunnin paritanssiharjoituksista, joissa

lähikontaktin mahdollisuudesta hikoilevat pojat naureskelivat rintojeni koolle? Mitä kaikkea olisin ehtinyt oppia paneutumalla omiin kiinnostuksenkohteisiini sen sijaan, että minun piti ulko-opetella sijapäätteitä tai sietää opettajaa, joka purki minuun ärtymystä siitä, että tiesin häntä enemmän hänen opettamastaan aineesta?

Turhaannuin kokeita ja arvosanoja fetisoivista opettajista. Heille tärkeintä oli kontrollointi eikä opettaminen. Tuntui älytömältä, että minun piti viettää koulussa tietty määrä tunteja, vaikka osasin asian. Tuntui alentavalta, että minun piti tietty arvosana saadakseni osoittaa oikeanlaista tuntiaktiivisuutta, viitata, hymyillä ja teeskennellä innostusta silloinkin, kun opettaja luki pitkäpiimäisesti mumisten suoraan piirtoheitinkalvolta tai yritti hauskuuttaa meitä rivoilla väännöksillä yhden luokkalaiseni nimestä.

Jos kaltaiselleni helposti oppivalle ja kaikesta kiinnostuneelle lapselle peruskoulu oli hirveää ajan- ja henkisten resursien haaskausta, vielä kamalampaa tuhlausta se oli niille, jotka eivät oppineet helposti. Väliin jättämässäni päättäjäisissä istui oppilaita ilman kunnollista luku- ja kirjoitustaitoa. Heidän kouluhistoriansa oli ollut pahimmillaan jatkuvaa nöyryytystä siitä, etteivät he pysyneet opetuksessa mukana, ja heidän elämänsä oli viety yhdeksän vuotta, mutta heille ei ollut onnistuttu antamaan vastineeksi edes modernin maailman perustavimpia eloonjäämistaitoja.

Tänä päivänä heidänlaisiaan on yhä enemmän. 1990-luvun lama-ajan runtelema peruskoulu oli kuitenkin vielä tukevasti kiinni hyvinvointiyhteiskunnassa. Sen jälkeen kasvanut lapsiköyhyys, paisuneet luokkakoot ja inklusion varjolla purettu pienryhmät ovat pitäneet huolen siitä, että vaikeuksien kasaantuessa osa lapsista on todella heikoilla.

Yhdeksännellä luokalla siirryin epäviralliseen etäopiskeluun, toisin sanoen aloin lintsata. Hoidin pakolliset tehtävät ja kävin kokeissa. Muuten tein mitä halusin. *Ei mulla ole mitään syytä saada huonoa omatuntoa*, kirjoitin 28.1.2000 kalenteriini. *Ei koululla ja opettajilla ole mitään annettavaa. Tärkeimmät asiat oppii jossain ihan muualla*. En tarkoittanut jotain kliseisiä katu- jen oppeja vaan esimerkiksi kirjastoa. Tärkeimmät asiat opin lukiessani kauno- ja tietokirjallisuutta tai vieraillessani isoäitini luona tai rakentaessani parhaan ystäväni kanssa metsässä majaa tai suunnitellessamme romaaneja, joita emme koskaan ehtineet kirjoittaa, koska koulu varasti meidän aikamme.

Kukaan opettajista ei kysynyt, miksi lintsasin. Ehkä he pelkäsivät, mitä saattaisin vastata.

Kuvittelen heidät vääntelehtimässä liikuntasalin epämu- kavilla muovituoleilla, kun *Suivivirsi* on hoilattu ja minä alan puhua.

ALUEELLA
TALLENTAVA
KAMERA-
VALVONTA

Hyvät opettajakunta, hyvät vanhemmat ja oppilaat. Haluan lausua muutaman sanan siitä, mitä olen oppinut peruskoulussa. Yhden tärkeimmistä opetuksista sain vuosi sitten, kun minut yritettiin kuristaa ruokavälitunnilla. Se tapahtui keskellä koulun pihaa. Sivustaseuraajia oli varmaan sata. Opin, ettei kukaan pahoinpitelyä todistaneista oppilaista tullut väliin tai yrittänyt auttaa. Opin, että välituntivalvonnan tehtävä ei ole huolehtia yleisestä turvallisuudesta vaan vaania tupakoitsijoita koulun laidan pusikoissa ja vahtia, ettei kukaan oppilaista mene luvatta sisälle. Opin, että minulle saa tehdä asioita, joita yhdellekään aikuiselle ei saisi tehdä.

Olin halunnut puhua kevätjuhliissa pahoinpitelystä ja sitä seuranneista katastrofaalisista selvittelytilaisuuksista. Ehkä siksi menetinkin ääneni. En pelännyt yleisöä tai heidän reaktioitaan. Pelkäsin väkivaltakokemuksesta puhumisen aiheuttamaa avuttomuudentunnetta, lamaannusta, joka levisi jäseniin ja sysäsi minut itseni ulkopuolelle.

Kolmannesta yhdeksänteen luokkaan asti olin ollut lähes jatkuvan sosiaalisen väkivallan kohde. Minulle huudeltiin, minua uhkailltiin, minut suljettiin ulos vertaissuhteista ja tavaroitani varastettiin. Mitä pidemmälle peruskoulu eteni, sitä todennäköisemmäksi kävi myös vakavan fyysisen pahoinpitelyn uhka.

Opettajien suosima klisee siitä, miten vaikeaa kiusaamista on havaita, ei minun tapauksessani pitänyt paikkaansa. Väki-valta oli näkyvää, kuuluvaa ja päivittäistä, eikä kukaan opettaja tehnyt sille ikinä mitään. En muista, että muidenkaan oppilaiden kokemaan väkivaltaan olisi puututtu. Siinä mielessä koulussa vallitsi tasa-arvo. Muutama päivä ennen kuristamista olin kertonut eräälle opettajalle, että pelkäsin joutuvani hyökkäyksen kohteeksi. Muistan, miten opettaja huokui aikuisten ihmisten ylemmydentuntoa sanoessaan, että opettajainhuoneessakin oli juteltu siitä, miten minua oli potkittu ikävän näköisesti käytävillä.

Väkivalta oli toisin sanoen nähty, sen ohi oli kävelty ja siitä oli jutusteltu opettajainhuoneessa ilman, että mitään tapahtui. Minulla oli tälle joitain selityksiä, ja olisin mielelläni kertonut niistä kevätjuhlayleisölle. Ensinnäkin väkivallan ohittaminen oli koululle helppoa. Olihan toki vaivattomampaa kuitata vuosia jatkunut vaino *tappeluksi*, kuin soitella kymmenien oppilaiden vanhemmille ja pohtia vakavasti koulun kulttuuria. Toisaalta opettajakunta ei säästellyt voimiaan yrittäessään esimerkiksi estää pipojen ja lippalakkien käyttämisen sisätiloissa tai langettaessaan koko oppilaskuntaan kohdistuvia pitkittyneitä, kollektiivisia rangaistuksia siitä, että joku oli sutannut peniksen kuvan tyttöjen vessan seinään.

Ehkä väkivaltainen kulttuuri sai kukoistaa siksin, että turvattomia ja toisiaan vastaan kääntyneitä oppilaita oli helpompaa hallita. Ehkä kouluissani opettajat suhtautuivat oppilaisiin vihollisina ja eräänlaisina villieläiminä, joiden kuuluikin olla väkivaltaisia. Kukapa luonnonvoimaa vastaan välittäisi taistella...

Lasten kärsimyksen kiistämisellä on pitkä historia. Vielä 1980-luvulla suuretkin leikkaukset saatettiin suorittaa vauvoille ja taaperoille ilman nukutusta tai puudutusta.

Yhtä kaikki oli selvää, ettei yhteiskunnassa lapsilla ollut samoja oikeuksia kuin aikuisilla. Aikuisten tehtävä oli hallita, lasten alistua hallittaviksi, ja vain hierarkian yläpäässä olevien ajateltiin tuntevan kärsimystä, niin kuin tapana on ollut ajatella aina silloin, kun valtaapitävät ovat halunneet oikeuttaa sarron, oli kyse sitten orjuudesta tai tehotuotannosta.

Lasten kärsimyksen kiistämisellä on pitkä historia. Vielä 1980-luvulla suuretkin leikkaukset saatettiin suorittaa vauvoille ja taaperoille ilman nukutusta tai puudutusta.

Minun ikäpolveni sai kiduttaa sekä lääketieteen että koulutuksen nimissä. Omaksi parhaaksi.

Teoksessaan *Alussa oli kasvatus* psykoterapeutti Alice Miller analysoi 1800-luvun saksalaisia kasvatusoppaita. Niin kutsutussa mustassa pedagogiikassa päämäärä on nujertaa lasten tahto ja omanarvontunto. Aikuiset ovat lasten herroja ja ratkaisevat jumalten tavoin, mikä on oikein ja väärin. Aikuiset ansaitsevat kunnioitusta pelkästään siksi, että ovat aikuisia, mutta lapset eivät ansaitse kunnioitusta sen perusteella, että ovat lapsia.

Voisi kuvitella, että 1990-luvun Suomi olisi ollut kaukana synkkien ja sadististen pedagogisetien 1800-luvun Saksasta. Tunnistan kuitenkin Millerin kuvauksesta kouluissani vallinneen pahansuovan ilmapiirin.

Tärkeintä oli totteleminen. Se oli peruskoulun ydinopetus. Piilo-opetussuunnitelmasta puhuminen tuntuisi virheelliseltä, sillä vaatimuksessa totella ei ollut mitään kätkeytyä tai hienovaraista. Edes lukutaidottomuus tai raskaan sarjan keskittymisongelmat eivät suojanneet siltä tiedolta, että aikuiset olivat aina oikeassa ja jos eivät olleet, saattoivat runnoa tahtonsa läpi silkalla vahvemman oikeudella.

Kouluissani vallitsi tiukka sääntökulttuuri. Ala-asteella lapset eivät saaneet mennä koulurakennukseen samasta ovesta aikuisten kanssa. Lapset eivät saaneet puhua ruokalassa, ja välitunnit oli vietettävä ulkona – sääntö, jonka varjolla harjoitettiin kummallista ruumiinkontrollia. Vessassa käyntiä varten oli pyydettyä käytävää valvovalta aikuiselta lupa, ja opettajat tenttasivat sisällä jonottavilta oppilaita, oliko pissahätä varmasti oikea.

P KOULUSIITEERI

Yläasteella pelkäsin, että teini-ikäisille tyypilliset epä-säännölliset ja runsaat kuukautiseni alkaisivat oppitunnilla ja minun olisi pyydettävä lupaa poistua, sillä osa opettajista suhtautui varsin ikävästi sellaiseen. Etkö sä osaa pidättää? tiuski eräs opettaja siskolleni, joka kysyi, saisiko hän mennä vessaan.

Vallanhaluisia ja aggressioitaan vapautuneesti oppilaisiin purkavia opettajia oli paljon. Muistan esimerkiksi opettajan, joka onnistui vailla mitään ilmeistä syytä kiihdyttämään itsensä hillittömään raivoon ja uhkasi lyödä meitä kartta-kepillä. Muistan opettajia, jotka pitivät julkisen nöyryyttämisen avulla oppilaitaan hyytävän kauhun vallassa. Kun siskoni oli 9-vuotiaana tullut juuri uuteen kouluun, eräs opettaja kävi hänen kimppuunsa ruokalassa ja alkoi haukkua häntä siitä, että hän oli kulkenut väärältä puolelta pöytää. Opettaja sätti siskoani, kunnes tämä oli itkun partaalla. Oikeasti mitään sääntöä siitä, mistä ruokalassa olisi pitänyt kulkea, ei edes ollut.

Mieleeni on jäänyt opettaja, joka tivasi vessaan jonottavalta ystävältäni, jonottiko ystäväni ihan oikeasti vessaan vai seisoi hän muuten vain välitunnilla käytävällä (ehdottomasti kielletty). Ystäväni oli mykkyyttä lähentelevän hiljainen tyttö eikä onnistunut kakistelemaan vastausta, ennen kuin opettaja kumartui kiinni tämän naamaan ja alkoi karjua minkä keuhkoista lähti. Muistan heidän kokoeronsa, fyysisen väkivallan uhan ja oman avuttomuuteni. Muistan ystäväni painautumassa seinää vasten ja opettajan karjumassa, niin että sylkipisarat levisivät ystäväni otsalle.

Huhuttiin, että paikkakunnan muissa kouluissa oli parempi tunnelma. Niissä lapsuuteni olisi voinut olla hyvin erilainen. Toisaalta missä tahansa koulussa voi tapahtua ja tapahtuikin lasten kaltoinkohtelua, jos aikuisten uskotellaan olevan kategorisesti sellaisen yläpuolella.

Kun kirjoitin romaaniani *Hävitys – tapauskertomus*, minua kalvoi epäily. Pelkäsin liioittelevani, sillä vaikka olin haastatellut siskoani ja paria ystävää, muistomme kuulostivat epäuskottavan hirveiltä.

Loppuvuodesta 2021 viimeistelin romaania ja kuuntelin äänikirjanlukijoiden näytteitä. Olin jossain määrin epätoivoinen. Äänikirjaformaatti suosii yksinkertaista kirjallisuutta, ja olin huolissani siitä, että *Hävitys* menisi luettuna piloille.

Yksi lukijoista oli kuitenkin niin ylivoimaisen hyvä, että tiesin heti hänen saavan kirjan toimimaan. Pian sen jälkeen, kun näyttelijä, muusikko ja kirjailija Karoliina Niskanen oli aloittanut romaanini lukemisen, sain häneltä viestin. Hän oli tunnistanut romaanissa esiintyvät koulut samoiksi, joissa oli itse käynyt ala- ja yläasteella.

Lääppijäsetiä, väkivaltainen huohottaja, opettaja, joka nosti yhden pojan kurkusta seinälle ja kuristi toista. Ja sit se yks, joka oli kännissä koko ajan ja sammu kopiokoneen taakse, mitäs vielä... Niskanen muisteli koulumme opettajia.

Aikuisuus ei ollut tietty ikä tai hormonaalisen ja kognitiivisen kypsyyden tila vaan sitä, että puristi itsensä ahtaaseen kulttuuriseen normistoon.

Ekaluokkalaisena kysyin äidiltä, miten monta vuotta koulu kestäisi ja mitä sen jälkeen tapahtuisi. Muistan kylmäävän, hämmentyneen tunteen, kun laskin yhteen peruskouluun ja toisen asteen tutkintoon kuluva vuosia.

Ajatus 12 vuoden koulunkäynnistä oli seitsemänvuotiaalle absurdi ja lannistava. En tajunnut, milloin minun olisi tarkoitus keskittyä minua oikeasti kiinnostaviin asioihin.

Ei minun ollutkaan, ymmärsin vuosia myöhemmin. Eivät aikuiset halunneet, että seuraisin omia kiinnostuksenkohteitani, he halusivat tehdä minut kaltaisekseen, aikuiseksi, ja siinä koulu ja sen harjoittama musta pedagogiikka olivat mitä oivallisin väline.

Aikuisuus ei ollut tietty ikä tai hormonaalisen ja kognitiivisen kypsyyden tila vaan sitä, että puristi itsensä ahtaaseen kulttuuriseen normistoon. Aikuisuus oli omista haaveistaan ja arvoistaan luopumista ja pyristelyä kohti veronmaksajuutta, omistusasumista, heteroperheen vanhemmuutta ja työeläkettä. Korvaukseksi saisin äänestä, asettua ehdolle ja istua sukujuhilla aikuisten pöydässä, poissa mehukannun ääreltä. Voisin vetää luvallisesti kännit ja alkaa saastuttaa oikein kunnolla. Tavaratalossa minua kohdeltaisiin varteenotettavana asiakkaana eikä varkaana. Vallankokemuksia kaivatessani voisin hakeutua esihenkilötehtäviin tai kiusata lapsia.

Koska aikuisuudessa ei ollut mitään erityisen haluttavaa, sitä tuputettiin meille jonkinlaisen käänteispsykologian avulla. Kun aikuisuus kiellettiin, se alkoi houkutelua, eikä siis ihme, että suurin osa ikätovereistani näennäiskapinoi aikuisia vastaan juuri matkimalla aikuisia, käyttämällä päihteitä ja hakeutumalla jo varhain tiukan kaavamaisiin heteroseksuaalisiin parisuhteisiin.

Kaikenlaisesta omapäisyydestä ja poliittisesta edistyksestä oli vaarassa tulla tuomituksi lapselliseksi. Se, etten mennyt rippikouluun, oli lapsellista. Opettajien mielivallan kritisoiminen tai ajokortista kieltäytyminen olivat lapsellisuuden merkkejä nekin. Oli vain loogista, että infantiilisoivasta *kettutyöstä* oli muodostunut yleishaukkumanimi kaikille eläinten oikeuksia ajaville. Tai että teini-ikäisten homoseksuaalisiin tunteisiin viitattiin kerta toisensa jälkeen *kehitysvaiheena*, jonka jälkeen terveellä tavalla kasvava nuori löytäisi todellisen,

kypsän heteroseksuaalisuutensa. Jopa se, että piti enemmän teestä kuin kahvista synnytti riskin joutua työpaikan kahvihuoneen lapselliseksi hylkiöksi.

Queerinä, teetä juovana kasvissyöjänä, joka haaveili urasta taitelijana, ei halunnut lapsia ja hautoi vihaa yhteiskuntaa kohtaan, minulla ei ollut suurtakaan pelkoa tulla otetuksi vakavasti aikuisena.

Tämä pitää paikkansa yhä, vaikka jotkin edellä mainituista ominaisuuksista ovat viime vuosikymmenen aikana valtavirtaistuneet ja käyneet vähemmän lapsellisiksi. Joskus säätäesäni Kelan sairauspäiväraahakemuksen kanssa virkailija ehdotti minulle alan vaihtoa. Ei mitenkään epäystävällisesti vaan niin kuin järkävä aikuinen neuvomassa hölmöä, haihattelevaa lasta.

Meillä ei ole juuri mitään käsitystä siitä, millainen maailma on seuraavan 20 vuoden kuluttua. Uusi oppivelvollisuus kestää elinkautistuomion verran eli 12 vuotta. Vastineeksi riistetystä vapaudesta lapsille olisi mahdollista antaa kognitiivisia ja käytännöllisiä selviytymistaitoja, joita he tulevat tarvitsemaan epävarmassa tulevaisuudessa.

Opetussisällöt ovat kuitenkin pitkälti samansuuntaisia kuin lapsuudessani. Luokanopettajasiskoni valittaa biologiankirjoista, joissa klitorista ei ole olemassa ja seksuaalisuutta käsitellään kliinisellä tekstillä hedelmällisyydestä. Kun luin romaanin taustatytönä *Forum*-nimistä suosittua historian ja yhteiskuntaopin oppikirjasarjaa, yllätyin, että lapsille opetettiin yhä faktoja eikä sitä, miten erottaa faktat vääristellystä tiedosta tai törkeistä valheista. Oppikirjojen lähteiden puute tuntui viestivän, että lasten tulisi uskoa heille tyrkytettyyn tietoon vain siksi, että se tuli auktoriteettiholalta.

Ekokatastrofi ja globaali eriarvoisuus vilahtivat kirjoissa ikään kuin sivuhuomioina, eikä niitä kytketty menneisyyden poliittisiin valintoihin tai jatkuvaan kasvuun perustuvaan kapitalistiseen talousjärjestelmään. Varsinkaan vika ei ollut siinä, että valtaapitävät aikuiset olisivat tehneet äärimmäisen epäonnistuneita ja lasten elämästä piittaamattomia päätöksiä.

Häiritsevintä oli omilta kouluajoltani tuttu alentuva ja tympäisevä sävy. Esimerkiksi pieni, globaaleja uhkia käsittelevä kappale antoi ymmärtää, että aikuiset ovat jo ratkaisseet ilmastonmuutoksen tai ainakin heillä on homma hanskassa: *Koska ilmastonmuutoksen vaikutukset maapalloon ovat valtavat, maailman valtiot ovat sopineet ilmastonmuutoksen hillitsemisestä. Maat ovat sitoutuneet esimerkiksi päästörajoituksiin. Niinpä monet autojen valmistajat ovat ilmoittaneet suosivansa jatkossa enemmän sähköautoja. Valtiot kannustavat yrityksiä ja kansalaisia säästämään energiaa ja vähentämään päästöjä. Yksi ratkaisu on nostaa energiaveroa.* Ei siis syytä huoleen, eikä varsinkaan tarvetta lähteä lakkoilemaan ja valtaamaan teitä.

Myöhemmin samassa kappaleessa ilmastonmuutoksesta syyllistettiin köyhiä maita: *Hallitsematon väestönkasvu on yksi suurimmista syistä ilmaston lämpenemiselle.* – *Koulutetut ja*

hyvässä asemassa olevat naiset synnyttävät vähemmän lapsia kuin köyhissä oloissa elävät. Siksi kehitysmaiden naisten kouluttaminen on tehokas keino ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Väestönkasvu hidastuu myös silloin, jos köyhien maiden talous kasvaa – Kun köyhät ihmiset siis vain lakkasivat sikiämästä hallitsemattomasti, rikkaiden maiden asukkaiden ei tarvitsisi tehdä perustavia yhteiskunnallisia muutoksia. Voisimme huristella sähköautoillamme ikuisen kasvun kirkastamaan tulevaisuuteen.

Sattumalta samalla oppikirjan aukeamalla käsiteltiin myös pandemian riskiä. Kirjassa selitettiin, miten aikuiset olivat sopineet erinäisistä tehokkaista käytännöistä, joiden avulla tällainen katastrofi voitaisiin välttää. Kirja oli ilmestynyt vuonna 2019.

Mietin, mitä olisi tapahtunut, jos en olisi menettänyt ääntäni. Ainakin puheestani olisi seurannut närkästystä ja vihaa. Juhlien tekopyhän tunnelman pilaaminen olisi toki ollut voitto sinänsä.

Vakavasti ajatellen en usko, että puheella olisi ollut mitään väliä. Koulutraumani ytimessä oli kokemus siitä, että vaikka selittäisin asiani miten selkeästi tahansa, minua ei kuunneltaisi, sillä olin lapsi eikä minua tarvinnut kuunnella. Lapsiin kohdistuvaa sortoa ei yksinkertaisesti ollut olemassa.

Moni ikätovereistani osallistuu nyt omien lastensa kevätjuhliin. Ehkä epäviereisillä pianoilla säestetyt musiikkiesitykset tempaisevat heidät hetkellisesti aikataskuun, jossa vuosi on ikuisesti 2000, me olemme ikuisesti 15-vuotiaita, *Suvivirsi* soi, ja aikuisuus näyttää yhtä aikaa kulman takana odottavalta ja loputtoman kaukaiselta.

Kurkkuni ei ole enää kipeä. Ääneni kulkee. Haluan onnitella vastavalmistuneita ja sanoa, että huolimatta heille kerrotuista valheista heidän ei ole mikään pakko ryhtyä aikuisiksi. Opettajille toivotan voimia työhönsä liian usein aliresursoiduissa kouluissa ja kykyä olla hiljaa ja antaa lasten puhua. Paras vastalääke mustalle pedagogiikalle on oppilaiden kuunteleminen ja arvostus. Ja kaikki aikuiset siellä yleisössä, jos teidän aikuisuuttanne ei ikinä missään kyseenalaisteta, te elätte todennäköisesti kammottavalla tavalla väärin.

Kuulen jo musiikinopettajan rapistelevan mikseriä ja kytkevän irti äänentoistoa. ■

Artikkelin oppikirjalainauksissa korostetut kohdat on korostettu myös oppikirjoissa.